

۲۹۵
۲
۲۴۴
بزرگداشت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.ketab.ir

تولایی، علی، ۱۳۵۳ -
نگرشی تاریخی بر جایگاه مصلحت در فقه امامیه/ علی تولایی؛ تهیه دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی. - قم:
مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۱.
[۲۴۴] ص. - (مؤسسه بوستان کتاب؛ ۱۹۲۵. کتاب‌های دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی؛ (۷۱) فقه و
حقوق؛ ۳۳۴. فقه استدلالی؛ (۱۷۳)

ISBN 978-964-09-1131-0

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
کتاب‌نامه: ص. [۲۱۹] - [۲۳۲]: همچنین به صورت زیرنویس.

نمایه
چاپ دوم، ۱۳۹۸.
۱. مصلحت (اصول فقه). الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. شعبه خراسان رضوی. ب. دفتر تبلیغات
اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب. ج. عنوان.
۲۹۷/۳۱
BF ۶۱/۷/۸
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۷۷۴۲۰۶

کتاب‌های دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی / ۷۱

■ موضوع: فقه استدلالی؛ ۱۷۳ (فقه و حقوق؛ ۲۳۴)

■ گروه مخاطب: تخصصی (طلاب و دانشجویان)

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۱۹۲۵

مسلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۷۲۷۸

نگرشی تاریخی بر جایگاه مصلحت در فقه امامیه

دکتر علی تولایی

عضو هیئت علمی دانشگاه یزد

تهیه: دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی

بوستانکتاب

نگرشی تاریخی بر جایگاه مصلحت در فقه امامیه

- نویسنده: دکتر علی تولایی عضو هیئت علمی دانشگاه یزد
- تهیه: دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- تصویرگری، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: سوم / ۱۳۹۸ • شمارگان: ۲۰۰ • بهای: ۳۵۰۰۰ تومان

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

♦ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائی)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۰۷-۳۷۷۴۲۱۵۵، فاکس: ۳۷۷۴۲۱۵۴، تلفن پخش: ۳۷۷۴۴۴۲۶

♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)

♦ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۶۶۹۶۹۸۷۸

♦ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۳۲۲۳۳۶۷۲

♦ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهارراه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۳۲۲۲۰۳۷

♦ فروشگاه شماره ۵ (رنگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، نبش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۴۳۱۷۹

اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۰۲۱۵۵۰۲۱۵۵ و یا ارسال درخواست به:

E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustaneketab.com

با قدردانی از همکاریانی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب و سروراستار: ابوالفضل طریقه‌دار • ویراستار: رامین باباگل زاده • حروفنگار: فاطمه حیدری نژاد
- اصلاحات حروفنگاری: الهام قره‌گزلو، احمد رمضان، لیلیا حاج اسماعیلی و حسین محمدی • صفحه‌آرایی: فاطمه حیدری نژاد و احمد مؤتمنی
- نمونه‌خوانی: حامد طاهری‌نیا و ابوالحسن مسیب‌نژاد • کنترل نمونه‌خوانی: کنترل نمونه‌خوانی: محمدجواد مصطفوی • بازخوانی نهایی متن: سیدکاسم رضوی
- کنترل فنی صفحه‌آرایی: سیدرضا موسوی‌منش • مدیر گروه هنری و طراح جلد: مسعود نجابتی • طراح جلد: محمود هدایی
- اداره آماده‌سازی: حمیدرضا تیموری • اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

درآمد ۱۱

بخش اول

کلیات

فصل اول: اصل قرآنی رعایت مصالح ۲۳

فصل دوم: مقاصد علم فقه ۲۶

فصل سوم: واژه‌شناسی مصلحت ۳۱

فصل چهارم: مبانی کلامی مصلحت ۳۶

فصل پنجم: ماهیت فقهی مصلحت ۴۰

الف. تعریف خواریزمی ۴۱

ب. تعریف غزالی ۴۲

ج. تعریف محقق حلی ۴

د. تعریف طوفی ۴۱

جمع‌بندی ۴۲

فصل ششم: گونه‌های مصلحت ۴۶

۴۶	الف. مصالح حقیقی و اقلی
۴۷	۱. مصالح دنیوی
۴۷	یکم. مصالح ضروری
۴۸	۱. حفظ عقل
۴۸	۲. حفظ دین
۴۸	۳. حفظ جان
۴۹	۴. حفظ نسل
۴۹	۵. حفظ مال
۵۰	دوم. مصالح حاجی (حاجیات یا نیازمندی‌ها)
۵۱	سوم. مصالح حسینی
۵۲	۲. مصالح اخروی
۵۴	ب. مصالح معتبر و غیر معتبر
۵۴	۱. مصالح معتبر
۵۶	۲. مصالح مُلغا
۵۷	۳. مصالح مُرسل
۵۸	جمع بندی

بخش دوم

پیشینه تاریخی حجیت مصلحت در فقه اهل سنت

۶۳	فصل اول: مصلحت در قرن‌های اول تا سوم هجری
۶۸	فصل دوم: مصلحت در سده‌های چهارم تا ششم هجری قمری
۷۸	فصل سوم: مصلحت در قرن‌های هفتم و هشتم هجری
۹۴	فصل چهارم: مصلحت در سده‌های متأخر و عصر حاضر

بخش سوم

پیشینه تاریخی حجیت مصلحت در فقه امامیه

۱۰۱	فصل اول: مصلحت احکام در مکتب اهل بیت <small>علیهم السلام</small>
۱۰۸	فصل دوم: اعتبار مصلحت در فقه امامیه
۱۰۹	گفتار اول: علل الشرايع
۱۱۶	گفتار دوم: پیشینه تاریخی حجیت مصالح در استنباط احکام
۱۳۰	جمع بندی

بخش چهارم

کاربرد مصلحت در فقه امامیه

۱۳۷	فصل اول: موضوع شناسی مصلحت در فقه
۱۴۰	فصل دوم: مصلحت، ابزار کشف حکم شرعی
۱۴۰	گفتار اول: مصلحت قطعی عقلی
۱۴۳	گفتار دوم: مصلحت منصوص
۱۴۳	الف. نگاهی به روایات و متون فقهی
۱۴۳	۱. مقدار خمس غنائم
۱۴۳	۲. استفاده از آلات مشترک
۱۴۳	۳. صلاح امر قوم
۱۴۴	۴. مصلحت در نگه داری کالا برای فروش و رونق بازار آن
۱۴۵	۵. رعایت مصلحت در اعمال ولایت، وصایت و احتساب
۱۴۷	۶. رفع ظلم یا تقلیل ظلم یا دفع افسد به فاسد بر اساس مصلحت
۱۴۸	ب. مصالح عارضی یا عناوین ثانویه

- ۱۵۰..... ۱. ولایت پدر و جد پدری در ازدواج دختر باکره رشیده
- ۱۵۳..... ۲. زیارت قبور توسط زنان
- ۱۵۳..... ۳. نگاهی به مهم ترین عناوین ثانویه
- ۱۵۳..... الف. ضرر و ضرار
- ۱۵۴..... ۱. نظریه شیخ انصاری (نظریه مشهور)
- ۱۵۶..... ۲. نظریه آخوند خراسانی
- ۱۵۸..... ۳. نظریه فاضل تونی
- ۱۵۸..... ۴. نظریه شیخ الشریعه اصفهانی
- ۱۵۹..... ۵. نظریه امام خمینی علیه السلام
- ۱۵۹..... ۶. نظریه مکارم شرازی
- ۱۶۱..... ب. ضرورت واضطرار
- ۱۶۴..... ج. عسر و حرج
- ۱۶۴..... طلاق در موارد عسر و حرج زوجه
- ۱۶۷..... د. تقيه
- ۱۷۰..... گفتار سوم: تفسیر نص بر پایه مصلحت
- ۱۷۴..... گفتار چهارم: تأیید دلیل و تعلیل حکم بر اساس مصلحت
- ۱۷۴..... الف. مصلحت به عنوان مؤیدی بر مدلول سایر ادله
- ۱۷۵..... ب. تعلیل به مصلحت
- ۱۷۹..... گفتار پنجم: احکام عمومی و اختیارات حاکم اسلامی
- ۱۸۶..... الف. اقسام اوامر صادره از حجت
- ۱۹۱..... ب. نمونه های فقهی
- ۱۹۱..... ۱. تعزیرات در فقه امامیه
- ۱۹۵..... ۲. اخذ خراج و مالیات

۱۹۶	۳. فروش اسلحه به دشمنان
۱۹۶	۴. تبلیغ اسلام
۱۹۷	گفتار ششم: نقش مصلحت در تشخیص مصادیق موضوعات خاص
۲۰۰	فصل سوم: کاربرد مصلحت در ابراز فتوا و اعلام حکم
۲۰۳	فصل چهارم: کاربرد مصلحت در حوزه مسائل مربوط به اجرای احکام
۲۰۵	گفتار اول: اهم و مهم
۲۰۹	گفتار دوم: ذرایع واجبات و محرمات
۲۱۴	نتیجه گیری
۲۱۹	کتاب نامه
۲۳۳	نمایه آیات
۲۳۴	نمایه اعلام